

- Założenie i prowadzenie banku próbek DNA obejmującego pacjentki z rakiem piersi, osoby zdrowe z obciążonym wywiadem oraz próbki kontrolne. Funkcjonowanie banku materiału biologicznego stanowi podstawę prowadzenia analiz na poziomie molekularnym oraz współpracy z innymi ośrodkami zajmującymi się problematyką nowotworów dziedzicznych.
- Współudział w tworzeniu krajowego rejestru rodzin z dziedziczną predyspozycją do choroby nowotworowej.

8P

"Nowotwory złośliwe w Wielkopolsce w latach 1965-1995. Prognoza do 2005 roku."

D. Godlewski

Zakład Prewencji i Epidemiologii Nowotworów WCO w Poznaniu

Wielkopolska jest regionem o wysokim współczynniku zachorowań na nowotwory złośliwe zarówno u mężczyzn jak i u kobiet. Trudno jest podać jednoznaczne przyczyny takiego stanu rzecz nie mniej jednak daje się zaobserwować pewne prawidłowości co do poszczególnych nowotworów.

Charakterystycznym zjawiskiem jest utrzymująca się od trzydziestu lat wysoka zachorowalność na nowotwory piersi i jajnika u kobiet oraz prostaty u mężczyzn na terenie Wielkopolski, w porównaniu z resztą kraju.

Celem pracy jest analiza epidemiologiczna zachorowań i zgonów z powodu nowotworów złośliwych w Wielkopolsce na przestrzeni trzydziestu lat.

Na podstawie posiadanych danych opracowano również prognozę zachorowań i zgonów z powodu poszczególnych nowotworów dla Wielkopolski do roku 2005.

Źródłem danych były informacje zebrane z Regionalnego i Centralnego Rejestru Nowotworów oraz Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Poznaniu.

W wyniku analizy wieloletniej określono poziom zagrożenia poszczególnymi nowotworami złośliwymi dla Wielkopolski.

9P

"Wielkopoleanie o nowotworach"

M. Adamczak, D. Godlewski

Zakład Prewencji i Epidemiologii Nowotworów WCO w Poznaniu

Od roku 1993 Pracownia a następnie Zakład Prewencji i Epidemiologii Nowotworów gromadzi opinie mieszkańców Poznania i woj. poznańskiego na temat chorób nowotworowych. Celem prowadzonych badań jest aktualizowanie przekonań respondentów m. in. na temat czynników ryzyka chorób nowotworowych, źródeł wiedzy o nowotworach, czy akceptacji dla prowadzenia badań genetycznych.

Opinie respondentów uzyskiwane są przy pomocy ankiety pocztowej, która przy zachowaniu podstawowej konstrukcji jest ulepszana kolejną edycją badań.

Z analizy wynika, że

*przekonania na temat wyleczalności nowotworów złośliwych utrzymują się na niezmiennym poziomie (większość oszacowań 11-30%),

*za najbardziej skuteczną metodę leczenia nowotworów uważany jest zabieg chirurgiczny (42-53%),

*wiedza respondentów o nowotworach pochodzi z artykułów prasowych, audycji TV, od rodziny i znajomych,

*rośnie odsetek kobiet deklarujących znajomość samokontroli piersi (z 75% do 88%) oraz stosujących metodę systematycznie (wzrost 21% w ciągu trzech lat). Obserwowane tendencje stanowią element świadomości społecznej Wielkopolan, a dalsze badania powinny ujawnić ich trwałość oraz wpływ na kształtowanie stylu życia.

10P

"Analiza porównawcza wybranych czynników epidemiologicznych przypadków nowotworów złośliwych przełyku hospitalizowanych w WCO w latach 1992-1993 i 1996-1997."

P. Wojtyś, D. Godlewski

Zakład Prewencji i Epidemiologii Nowotworów WCO w Poznaniu

Nowotwory złośliwe przełyku stanowią 1,5 wszystkich nowotworów złośliwych stwierdzanych u mężczyzn w Wielkopolsce i 0,7% nowotworów rozpoznawanych u kobiet.

W ciągu ostatnich lat nastąpił wzrost zachorowalności na nowotwory tego narządu. Prognoza zachorowań do 2005 roku dla Wielkopolski przewiduje wzrost zachorowalności do poziomu 5,5 na 100000 dla mężczyzn (obecnie 4,1) i 1,4 na 100000 dla kobiet (obecnie 0,9). Niepokojącym zjawiskiem jest wysoka śmiertelność powodowana nowotworami złośliwymi przełyku. Wskaźnik Z/Z (zgony/ zachorowania) na przestrzeni roku utrzymuje się na poziomie 1.

W niniejszej pracy dokonano porównawczej analizy epidemiologicznej przypadków nowotworów złośliwych przełyku rozpoznanych i leczonych w WCO w latach 1991-1992 oraz 1996-1997.

Celem pracy było porównanie czynników epidemiologicznych w dwóch badanych przypadkach nowotworów przełyku oraz porównanie wartości krzywych przeżycia w tych grupach. pierwszą grupę stanowiło 51 przypadków nowotworów przełyku hospitalizowanych w WCO w latach 1991-1992. Druga grupa obejmowała 71 przypadków nowotworów przełyku hospitalizowanych w latach 1996-1997.

Analizowane przypadki stanowiły odpowiednio 25% nowotworów przełyku rejestrowanych w Wielkopolsce w latach 1992-1993 i 29% przypadków nowotworów przełyku rejestrowanych w latach 1996-1997.

Materiał i metoda:

Historie chorób pacjentów z nowotworem złośliwym przełyku analizowano metodą "case by case". Krzywe

przeżycia wykreślono na podstawie metody Kaplana-Meiera.

Wyniki analiz obrazują profil epidemiologiczny chorych na nowotwory przełyku leczonych w WCO w Poznaniu, w dwóch przedziałach poddanych obserwacji.

11P

"Analiza porównawcza wybranych czynników epidemiologicznych pacjentów hospitalizowanych z rozpoznaniem raka żołądka w latach 1992-1993 i 1996-1997" w WCO w Poznaniu."

P. Bury, D. Godlewski

Zakład Prewencji i Epidemiologii Nowotworów WCO w Poznaniu

Pomimo obserwowanego na przestrzeni kolejnych lat trendu spadkowego w zachorowalności na raka żołądka, choroba ta ciągle stanowi poważny problem zdrowotny. W Polsce prawdopodobieństwo wystąpienia tego schorzenia, szczególnie wśród mężczyzn, należy wciąż do najwyższych w Europie. W Wielkopolsce nowotwory złośliwe żołądka stanowią 7,6% wszystkich nowotworów złośliwych stwierdzonych u mężczyzn i 5% nowotworów rozpoznanych u kobiet (1994). W grupie chorób nowotworowych rak żołądka jest przyczyną 9,3% zgonów mężczyzn i 7,5% zgonów kobiet. Wartości te nie odbiegają znacząco od wskaźników ogólnokrajowych. Wskaźnik zgony/ zachorowania (Z/Z) oscyluje wokół wartości jeden, co świadczy o stosunkowo krótkich okresach przeżywalności pacjentów z rozpoznaniem rakiem żołądka.

Celem pracy było dokonanie analizy epidemiologicznej przypadków nowotworów złośliwych żołądka (z wyłączeniem chłoniaka złośliwego) leczonych w WCO w latach 1991-1992 oraz 1996-1997, jak również określenie wartości krzywych przeżycia w tych grupach. Zebrany materiał analizowano metodą "przypadek w przypadek" (case by case). Krzywe przeżycia określano w oparciu o metodę Kaplana-Meiera.

Pierwszą poddaną analizie grupę stanowiło 138 przypadków pacjentów z rakiem żołądka hospitalizowanych w WCO w latach 1991-1992, co stanowiło 11,7% nowotworów żołądka zarejestrowanych w tym okresie w Wielkopolsce. Drugą grupę stanowiło 188 przypadków nowotworów żołądka hospitalizowanych w latach 1996-1997 (14% nowotworów żołądka zarejestrowanych w tym okresie w Wielkopolsce). Wyniki dokonanej analizy obrazują porównawczo profil złożony z wybranych elementów epidemiologicznych charakteryzujących pacjentów chorych na nowotwory żołądka leczonych w WCO w Poznaniu, w dwóch przedziałach czasowych poddanych obserwacji.

13P

"Skrining mammograficzny raka piersi w Poznaniu - projekt do realizacji."

J. Szklarska, D. Godlewski

Zakład Prewencji i Epidemiologii Nowotworów WCO w Poznaniu

Skuteczność skringu raka piersi jako badania przesiewowego dużych grup kobiet w celu wykrycia wczesnych stadiów choroby, została potwierdzona w licznych badaniach europejskich oraz amerykańskich. Celem skringu jest ograniczenie liczby chorych na raka piersi kobiet (chorobowości) oraz liczby zgonów (umieralności) z powodu raka piersi, w określonym czasie. Szczegółowym zadaniem badania przesiewowego jest dzielenie z badanej populacji kobiet, które mają zmiany w piersiach, od tych, które ich nie mają.

Na bazie wcześniejszych doświadczeń w zakresie skringu, prowadzonego dla kobiet województwa poznańskiego w latach 1994-1997 oraz przy współpracy z ośrodkiem w Nijmegen zajmującym się organizacją badań skringowych na terenie Holandii, Zakład Prewencji i Epidemiologii Nowotworów opracował program mammograficznych badań skringowych na 1999 rok dla miasta Poznania. Program został stworzony z myślą o prewencji raka piersi, najczęstszej z chorób nowotworowych, przyczyny zachorowań i zgonów kobiet. Badania oraz analizy epidemiologiczne potwierdzają wysoką zachorowalność na raka piersi wśród kobiet zamieszkujących region Wielkopolski, a w szczególności mieszkanki Poznania (51% wszystkich zachorowań na nowotwory), w porównaniu z danymi dla Polski (17%). Wczesne wykrycie to korzyści zarówno dla uczestniczek badań jak i ośrodków zajmujących się ochroną zdrowia:

- niższy stopień zaawansowania choroby, to efektywniejsze leczenie;
- korzyści psychospołeczne pacjentki oraz całej rodziny;
- korzyści ekonomiczne tj. tańsze leczenie w przypadku zmian mniej zaawansowanych

Program badań skringowych Poznań 1999 zakłada:

1. Jednostką kierującą badaniami będzie Zakład Prewencji i Epidemiologii Nowotworów oraz Pracownia Diagnostyki Chorób Piersi.
2. Populację docelową będą stanowiły kobiety w wieku 50-69 lat, mieszkanki Poznania.
3. Forma przywoławcza skringu: listowna i/ lub telefoniczna.
4. Metodą wykorzystaną w badaniu piersiowym będzie mammografia:
  - a) przy pierwszym badaniu - dwie projekcje zdjęcia mammograficznego,
  - b) przerwa między badaniami: 2 lata
  - c) okres monitorowania minimum 10 lat.
5. Archiwizacja danych.
6. Pomiar jakości badań skringowych.
7. Ocena kosztów badań.
8. Ewaluacja skringu.